

શ્રી
નાત્તમ

એક અઠવાડિયું

(યાને પ્રેમમાં વહેમ.)
ત્રીઅંકી નાટકના ગાયના.

જાપાવી પ્રસીધ કરનાર

શ્રી સુરત દેશી નાટક કંપની.

આવૃત્તિ ૧ લી.

નકલ રૂ. ૦૦૦

સુરત.

“ નારાયણ ” પ્રેસ લેડ આશ્રીસ કાશુખીઠ

વિવ સંવ ૧૯૬૩.

ઈવ સં ૧૯૦૭.

મૂલ્ય રૂ. ૦-૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૯૩૪

૬-૧૨-૪૫

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૮૩૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ એક અઠવાડિયું

વિષય ટી : ૨-૪

દુકસાર.

અંક ૧લો.

-૧લો-સ્થળ દેવગીરી. પહાડના રસ્તાનો સંકેત સ્થળ તરીકે, મુંકરર કરી આતક વિચીક્ષણનું જુદા પડવું. વિચીક્ષણનું રામદેવના દરબારમાં જવું, આતકનું સુમીત્રા સાથે, જમીનપરના સ્વર્ગ તરફ જવું.

પ્ર-૨જો-સ્થળ. દેવગીરી, રસ્તો. દાડીયા, કોટવાળની વર્ણશંકરી, વિચીત્રા પ્રત્યે પ્રેમ માગણી. માગણી વ્યર્થ, બન્નેનું જવું બાદ હમધરસતિ, પોકારતો કંથડરામ, તથા શહેરનાં છોકરા એબને વચ્ચે કળંગ્યા. બોથડરામથી કંથડનો છુટકારો. મુનીમ તથા તળા વિચીક્ષણથી, કંથડરામનો, મળક ભયો મેળાપ.

પ્ર-૩જો-સ્થળ. રામદેવનું દિવાનખાનું. પ્રધાન તથા વિચીક્ષણનો રામદેવથી મેળાપ. વિદ્વાન કોણ, અને મુખ્ય કોણ, તેના પ્રશ્નનો પત્ર દ્વારા જિત્તર. અને નીલજ છતાં લાજવાન, શુરવીર છતાં બી કણ કોણ, તેવો પ્રશ્ન. વિચીક્ષણને, અડવાડીયું, મેમાન ગતી, રામદેવ તથા પ્રધાન, સવાલના જવાબ માટે ચિંતાતુર. કંચનીઓનો નાચ.

-૪થો સ્થળ- પ્રધાનનું ઘર, છોકરીએ મહેતાજીનો ટોપલા આચ્છવ. છોકરી પર મીજમાન થઈ આવેલ, વિચીક્ષણનો જોરાવરીએ પ્રેમ પ્રધાનનું છોકરીને વિચીક્ષણસાથે પરણાવવા ધારવું.

પ્ર-૫જો-સ્થળ, આતકીનો પાતાળ મહેલ, રતન, સુમન, અને આતકીની, નીરોપ ગમત રમત. સુમીત્રાનું આતકને લઈ આવવું. આતક,

ચાતકીનો મેળાપ. ગંભીર પ્રશ્નો, તેનો ઉત્તર, પરસ્પર પ્રેમ.
લગ્નના કરાર.

૧-૬૦- સ્થળ. રસ્તો. પ્રેમ ઘટનામાં ગરકાવ ચાતક, વિચીક્ષણનો મેળાપ.
પરસ્પર પોત પોતાની પ્રેમ વાર્તાની જાણ. વિચીક્ષણનો ચાતક
પ્રત્યે સત્ય ઘોષ. મીત્રની દીલસોજી, લગ્ન માટે તૈયારી, રામદેવ
તરફથી સવાલના જવાબ માટે, અઠવાડિયું રોકાવું. વિચીક્ષણનું
જવું. બાદ ચાતક પર મોહાસક્ત થયેલ વિચીત્રાનું ચાતકની રૂબરૂ
આવવું. પ્રેમ માગણી, માગણીનો તીરસ્કાર, વિચીત્રાનો પ્રેમ
સાધ્ય કરવા દ્રઢ વિચાર.

૨-૭૦- સ્થળ-જંગલ. ધુર્ત કંથડરામથી વિચીક્ષણ, કુશળનું અનાયાસે
મળવું, ઘોથડરામનું પણ તત્કાળ આવવું. ટોંગીના મોંમા ધુળ

૩-૮૦- સ્થળ- વિચીક્ષણનો ઉતારો, વિચીક્ષણે, બંદર હુકા હુકની યુક્તિ
પ્રયુક્તિ વડે છકેલીને, ઝુકેલી બનાવવી.

૪-૯૦- સ્થળ ચાતકીનો મહેલ. ચાતકને ઘોલાવી લગ્ન કરવા ઉજરંગમાં
ચાતકી સુમન, રતન, ચંડાલણી. વિચીત્રાએ ચાતકને સંકડામ-
ણમાં લઈ પ્રેમ કબુલ કરાવવા ચાતકીને જુદી વાર્તાથી લંભેરવી
લગ્ન મુલવત્રી, પ્રેમમાં જોમ.

અંક પહેલો સમાપ્ત.

અંક બીજો.

૫-૧૦- સ્થળ- રસ્તો લગ્નમાં દીલ થયાથી ચાતક સદેહમાં. વિચીત્રાનું
ફરી પ્રેમ માગણી માટે કપટવાર્તા લઈ આવવું, છળ ભેદથી

ગાલપર હાથનો નખ મારી જવું. ચાતક તાજુખી, અને ખેદ
માં ગરકાવ: વિચીક્ષણનું આવવું. વિચીત્રાની અજ્ઞા હકીકત
ની જાણ, ત્યા અજ્ઞ પ્રેમમાં અજ્ઞ રીતની દાલની જાણ
થતાં સાવધાની રાખવાની સુચના.

પ્ર-૨જ્ઞ- સ્થળ- વેળ્યાનું ઘર, વેળ્યાના ઘરમાં કંથડરામને વિચીક્ષણે
ખનાવવો.

પ્ર-૩જ્ઞ- સ્થળ- વિચીક્ષણનો ઉતારો, મો સીકાની સર્તમાં આજ્ઞાકિતસ્ત્રી
તરીકે છંદલીની હત.

પ્ર-૪જ્ઞ- સ્થળ- ખડેર મહેલ, ચાતકીએ ચાતકને પ્રેમથી ફારકત કરવો
નીરાશ ચાતકનું પ્રેમલગ્ન થતાં વીકળ અવસ્થાએ જવું.

પ્ર-૫જ્ઞ, પ્રેમ લગ્ન થયેલ ચાતકીના દુખમાં મતીમંદ પિતાના અવિચાર
થી ઉમેરો, ચાતકી સાથે તેના વિવાહ માટે વિચીત્રાની વાત
ચીત ચાતકીના ચીતની ગળીત સ્થિતી.

પ્ર-૬જ્ઞ- સ્થળ- રસ્તો, કંથડરામ અને વિચીક્ષણ હમ ઘર સતીનું છેવટ,
બાદ કુશળસીંહનું આવવું. રામદેવ તરફથી જવાબ મળતાં
જવાનું થશે, એ ધારણા પર ચાતકની લયકર સ્થિતીને લીધે
ખન્નેને મુંઝવણ.

પ્ર-૭જ્ઞ- સ્થળ મુતીમનું ઘર. ચોરી કરવાની દાનતવાળા, કંથડનું મુતીમની
સાસાએ જાર કર્મના કસમાં વિચીક્ષણથી પકડાવું- મારખેટ.
કંથડનું, મોતીની નથ ચોરી નાસીપાસ થવું.

પ્ર-૮જ્ઞ- સ્થળ ચાતકીનો મહેલ. ચાતકીની સર્વ બાબતે અચ્ચી, ચાતક પર
ફરી ચાલના વિચીત્રા પર શક. ચાતક પર ચાતકીની ચાલના

વળતાં પોતાનો પ્રપંચ જાહેરમાં આવશે. એવો વિચીત્રાને શક
ચાતકીનો પ્રશ્નતાપ કરવો.

પ્ર-૬મો સ્થળ રસ્તો. ચાતકને ગાંડો જાહેર કરી પકડી, પાગલખાનામાં લઈ
જવા, વિચીત્રાએ કોટવાળ પાસે કપટ પ્રેમથી હીકમત લડાવવી.

પ્ર-૧૦મો સ્થળ ચાતકનો ઉતારો ચિત્તવિભ્રમ ચાતકને કોટવાલે આવી પકડવો.

અંક બીજો સમાપ્ત

અંક ત્રીજો.

પ્ર-૧લો સ્થળ પાગલખાનું રાજા રામદેવનું પાગલો જોવા આવવું, ચાતકથી
વાતચીત, ચાતકપર અજબ સંદેહ, ચાતકની તપાસ, કોટવાલ-
ને પુછા, કરવા રામદેવનો ઇશિદો.

પ્ર-૨જો સ્થળ, રસ્તો કોટવાળે પકડેલી વિચીત્રા, રાહદારી રસ્તાપર પ્રધા-
ન તથા રામદેવને, તેઓનેની વાતની જાણ, ચાતક ગુમ થવાથી
તેની તપાસમાં આકુળ વ્યાકુળ હમતો વિચીક્ષણ. રાહદારી
સુમીત્રાનું વિચીત્રાની ખટપટ તથા રામદેવના કોપની જાણ, કર-
વા ચાતકી પાસે એકદમ જતું. વિચીક્ષણથી રામદેવનો કૌતકી
મેળાપ. રામદેવના મનનું સમાધાન, ચાતકનું પ્રકાશમાં આવ-
વું. કંથડરામ બોથડરામનું નયની ચોરીમાં સીપાર્થ હાથે પકડાઈ
રામદેવ રૂબરૂ આવવું. શીક્ષાએ પહોંચવું.

પ્ર-૩જો સ્થળ ચાતકીનો મહેલ. ગળે ફાંસો ખાઈ મરવા ચાહે છે.

સુમીત્રાનો પોકાર, રામદેવ સાથે મહેલમાં આવેલ આતકથી
અચાનક આતકીનો અચાવ. અન્નેનો નિષ્કંટક મેળાપ, રામદેવ
આતક તરફની ચાહેલી મીત્રતાની: આતકી સુમીત્રાને જાણ.

પ્ર-૪થો સ્થળ વિચીક્ષણનો ઉતારો. છકેલીની પ્રુષ્ઠાને વિચીક્ષણે. છકે-
લીના સુખી સંસારનું ભાન કરાવવું. રાજા હરીસીંહદેવ વિગેરે
આવવાના તથા આતકીના લગ્નના વિચીક્ષણથી છકેલીને અખર
પ્ર-૫મો સ્થળ લગ્ન મંડપ આતક વિચીક્ષણથી રાજા રામદેવને વિદ્વાન અને
મૂર્ખ તથા નિર્લજ્જ છતાં લાજવાન, અને શુરવીર છતાં બીકણ
એવા મનુષ્યનો ખુલાસો મળવો-હરીસીંહદેવ, આતક, રામદેવની
પરસ્પર મિત્રતા. આતક, આતકીના લગ્ન સર્વેને સ્વર્ગિય સુખ.
વિર વિદ્વાનનો વિજય. શુભમ દત્તિ.

અંક લીંબે સમાપ્ત.

મુખ્ય પાત્રોનાં નામ

પુરુષ પાત્ર,				મીચીલા પુરુષો રાજ્ય
હર્ષગદેવ	તેનો પુત્ર
આતકદેવ		આતકદેવનામિત્ર
વિચિક્ષણુ	}			
કુશળ		
રામદેવ	દેવગીરીનો રાજ્ય
પ્રધાન				
કોટવાલ	દેવગીરીના
કંથડરામ, બોથડરામ		ધર્ત્ત બ્રાહ્મણ
સ્ત્રી પાત્ર				
આતકી	રામદેવની પુત્રી
સુમિત્રા	}			
વિચિત્રા		આતકીની સખીયો
સુમન				
રતન				
છોકેલી	રામદેવના પ્રધાનની પુત્રી

આ સિવાય મુનીશ, મહેતાજી, કંચનીયો, દરબારીયો, વેશ્યા, સીપાઈયો
ગંડાઓ વિગેરે વિગેરે.

સાળી

બાળાઓ—બોળે નીરન કાઢને કહો તે ક્યાંની પ્રીત
 પોતાનું સીંચ્યું ગણી એજ વડાની રીત
 સીંચ્યાંથી તરવર થયું કાં થાથી થયું બનજ
 તારે પણ બોળે નહી બાંહવ અહયાની લાજ

સુલધાર—બાંહવ અહયાની લાજ હરે હરે—બાંહવ
 કેવલ્ય સાધન સાનંદે સમરું સુધારો વરે—બાંહવ
 ગરીબ નીવાજ અખિલ ધિરાજ
 રસ મય કરસમાજ અભરે ભરે—બાંહવ

બાળાઓ—ગગન ગાજે ગાજે સુરવીર હાકે
 થયાપુર્વે રઘુરાય સમરપણુ કરી નીજ કાય
 જગત છત જંગલાય ધરા ધ્રુજે ધાકે ધાકે ગગન
 રાણો અંદ્રરાવ રતન ને કલાણ
 પૃથીરાજ ભોજ રણ રહુંત રાણ
 કરણ ઘેલો પ્રતાપ શીવાણ.
 અટકી ટેક પાળવા ધુરંધર ધર્મધારવા;
 જોરાવર જમને ખાળવા અરી દીલ દાઝે દાઝે ગગન

૧

આતક—બોતાં જુવારી બીજ ન મોતી સાંપડે
 કરણી ભરણી હોય ન આંખો આકડે
 તુંહી તારક ત્રીભુવન ત્રાતા તુંહી
 બોલેને ડોલે તુંહી

ઘટઘટ વ્યાપક સર્વ તુંહી
સાહ્ય તારી દાતા બેલી

૨

આતક—વિજ વરસાદને જન વિણુ જેમ ભુવન

દેખીત દાખવો જશ વિણુ તેવું તન

કીર્તિ જેનીરે હત્યો જગત બણો વાલ વાલ વાલ

પ્રતિજ્ઞા પાળી અર્જુને, કૌરવથી ઝુઝી*

રામે રાખી તન ટેકને—કીર્તિ જેનીરે* *

૩

આતક—આવું તમ સાથ હું આઈ મનમાં ડર દેશના

સોયું છે શિર આ ચિત્ત ચાહે

કર

સુમિત્રા—નથી અનીતી તજે બીતી વચન શીર સારે છે નીરવાણ

વચન જાયે નહીં જતા પ્રાણ

ચોપથી ચાલો ચતુર સુજાણ

નથી

૪

વિચીત્રા—દેખું દિવાના મુકાને વાલ

અંધાર આંખે જુઓનાં (૩) દિવાના

નજાર્ક જાશે જોખન રસીલું (૩) દિવાના

છાતિમાં છાનું જુઓનાં (૪) દિવાના

કોટવાળ—હસો હસાવો (૨)

રિચીત્રા—બકોનાં બકોનાં બકોના બકોના—દિવાના

કોટવાળ—હુતો તમારો (૨)

વિચીત્રા—છકોનાં છકોનાં છકોનાં છકોનાં દિવાના

છોકરાઓ—આવો મારો જોગટાને—આધડ બાવાને
 પકડો જકડો નાચો કુદો—આનંદે ઉછરંગે
 ઘેરો ઢોંગી ધુતાને —લુચ્ચા કુતાને
 રંગે ચંગે કરીએ...બુરે ઢંગે (આવો)

બાવો—મુંતો જંગલ જલાદ—ઉજડ ગામ બસાદુ ;
 હટો મંતર ચલાદુ—હોલોસધવારે બનાદ હુ હુ હાઉં (૨)=
 છોકરાઓ—નાસો.....(આવો)

કંથડરામ—હમ ધર સતી સુખકારીરે—સારી આલમ મેં
 મુંતો જોગી જટાધારીરે ”
 સુખા પાખા ભાવે ન દુકડા
 શીરા પુરી મન પ્યારીરે ”
 કાળી કર્પી આંખે ન દેખું
 આછી લુગાઈ સે પ્યારી રે ”

દાદરવા બોલે મોરા શોર—કરત કાયલ કુક સુનાવે,
 નારીની શી અંધીઆરી —ખીરહુકી મારી થર થર કાંપે-
 જીયા મોરા પીયા બીના.....[દાદરવા]
 કાયલકી કુકસે હુક ઉઠત હય ચેન નહી પરે મોહો!
 પીયા બીના આયે— (દાદરવા)

મારી ઉડતી ખેલતી જોખનની-
 સરિકા રાખું સંભાળી શી રીતથી?
 પ્યારી પડતી પેખતી પ્રિતીની પાતી હા;
 ગલરૂ ખની એના ગીતથી.
 પ્રેમ પીંજર પ્રિતીનું એ રાજે?
 પાળી સખી સમાન મીઠાજે-
 ની લી, નીરાલી થઈ શાણી આવી-
 મારી ઉડતી, ખેલતી. જોખનની-
 રાખું સંભાળી શી રીતથી-

ચાતકી—શ્યામ વિના હું સુકી- કોયલ બોલે કુકી,
 અંતર બાજે...શ્યામ
 જોખન સરિતા છેદી રહીછે- શરીર તીર આવારે?
 રહીછું કુકી કુકી ગઈશું શાન ચુકી. કોયલ

સુમન. રતન—નખશીખ ખીલ્લી પુલી નવીન ગોરીરે
 મનહર વેલી રસરેલી શીનવલ કાશોરીરે નખ
 ચાતકી—ગમે તેમ વડતું દીસે અનહદતું
 સુમન. રતન—આંખલડી રાતી મદમાતી કરેછે ચિત્તચોરીરે (૨)
 ચાતકી—કરો શું શિર જોરીરે
 સુમન. રતન—કરેછે ચિત્ત ચોરીરે

ચાતક—વાવા વાણી મધુરીને મનહર રસીકી

સંગતનો પ્રિય સજીવે પ્રકૃતીત પરણી વાલી

વિપદ વિસરણી સ્વર્ગ સુંદરી ને ... મનહર

ચાતક—ચંચળ ચંકારી છો ચિત્તમાં રમ્યા;

ચાતકી—હૃદયે રમ્યા—આજે હૃદયે રમ્યા.

ચાતક—સવિતાની સાક્ષીથી પક્ષી થયાં

ચાતકી—પ્રીતમ થયાં આજે પ્રીતમ થયાં

ચાતકી—ભલે પંધાર્યા ધણી મં ધાર્યાં ÷ *

ચાતક—સંસાર રસ સાર સંગે જમ્યા (૨)

ચાતકી—દુખને દમ્યા આજે દુખને દમ્યા ચંચળ

ચાતક—મન મસ્ત બન્યું બાંધી પ્રેમ

વિસમય વમળે ચડ્યો છું મન

સુંબદ સુંદરી સુધડ સુંદરી

કાલ કર્યા વરવાના

પ્રેમ પુરે પુર વેગ ધરીને

પ્રેમી ત્રાણ તણાયા તણાયા તણાયા મન

મર્મ વીસાર્યો ધર્મ વીસાર્યો

અદભુત પ્રેમની માયા

પ્રેમીની સન્મુખ હજી છું

એ ભણુકાર છવાયા છવાયા છવાયા મન

દ્રશન—ધારેલરે આશા આંધિલરે આશા-

એજે ગઇ કામની કુખતી કીનારે કયાંછે?

એવો કોઈ જોશી દેખું એવો કોઈ માહમા-

મોહન મેળાની હારીહામરે * * * કીનારે

ચમ ચમતી ચાલ ચાલે મનડાની માંહે મહાલે

એના વિના સુના ધરા ધામરે.....કીનારે

૧૫

દ્રશન—હેતતો કરીએ કોઈ હંસાની સાથે

નુગરા બગલા પહોંચાડે જમને હાથે ... હેત

કદળી કામળ ને કાંટાળી બોરડી

કાપે જરૂર રહી પાસે

શેઠનો સાંથ કરી ઠગે ઠગારે

શાન્તી નહીં નીચના સહવાસે હેત

હરીજનની પાસે વસે કામીજન

વિખ વાવે નિત્ય વાતે

પડે ભજનમાં ભંગ કુસંગે

હરીજન પસતાય જોઈ જાતે હેત

૧૬

છંદલી—મારા સુંદર રે સુંદર શાણાને સોહાગી

સોંપ્યું અંતર રે અંતર તનથી મનથી ત્યાગી

વિચીણુદા—નૌતમ નિવાજે રે સ્નેહનો મધુર લાલ

સ્નેહથી બધાયો રે કામની નીતીનાં સાફ
છેડેલી—શાન્તી સાગરે સાગર કૂળ ઉબગર સ્વામી
નારી પામરે રહીછે સ્વામીને શીર નામી—

મારા

૧૭

સુમન. રતન—મીન જેમ નાચે મૃગ નેણુ આવી
બ્રચુટીમાં ભુરકી ભાસે સરોજની શી વિકાસે
ઝાપે આ હા હા
ન્યાર ન્યાર ખોલે છે કામણમાં ડોલે છે
મદન હીડોળે આ હા હા આ હા હા હા

મીન

મીન

૧૮

ચાતકી—જા બલી જાણાય જા જા
સુમન. રતન—હસો મંદ મંદ વાહ વાહ
દામ્યું ન દબાય જોખન
સફળ થશેજ જોખન

જા બલી

ચાતકી—આશા તમાશા મુકી માઝા બલી

અંક બીજો— ૧૯

ચાતક—કામનીએ આપેલ કોલ વિસાર્યો રે

કેમ વિલંબ વિચાર્યો રે

કામનીએ

સુદ્ધ વિસરાઈ મારી બુદ્ધ વિસરાઈ

કારી વિરહ ડંસ માર્યો રે ...

કામનીએ

મિત્ર વચન ત્યાગ્યું, કારણ કેવું જાગ્યું

શસ્ત્ર ત્રિના સંહાર્યો રે

કામનીએ

છોકરી—નાચો એલાણ જતી,

૧૧ થેઈ થન ગન થન ગન ગતી—નાચો

૧૧ વાહ અડખંગ અવતારી.

કંથડ રામ—ગોરી વેથારી બલિહારી

નાચો

છોકરી—બની નાચો બાવા કપી

કંથડરામ—વે આછી દીલદારી

છોકરી—ધન્ય દોલાણ હયો તાળી.....નાચો

૨૧

છંદલી—પતી પ્રભુ સતી સમજે અંતરમાં

અંતરમાં કરીને નીશ દીન વંદન રહે રમુજે પતી.

વાણી વીલાસ થકી વીલસાવે.

જ્ઞાન લહે ગમીને ગરજે.

પતી પ્રીય ધરતી કૃતી ગતી

પતી.

૨૨

ચાતક—રે કોઈ સાફન દેખા દિલકા

કોઈ બકુલે કોઈ બીલ્લી દેખે

પહેરી પ્રકીરી બીલકા

કોઈ

રામ લજન મેં ગજબ આલસી

જૈસા મારા મંઝીલકા

ચોરન કે પીસનેમે સુરવા

પટતર લોહા શીલકા

કોઈ

પડે લીખે કપ્પુ એસે તેસે

બડા ધમંડ અકકીલકા.

ક્યા કહિયે ગુર દેવ ન પાયા?

મહેરમ આખકે તીલકા

કાઠ

૨૩

ચાતકી—જગતમાં સર્વ સ્વાદોથી પ્રીતીને સ્વાદ જુદો

પ્રીતીમાં સંકળાએલ તણો ઊનમાદ જુદો

પ્રીતીના દોહનો કરનાર પ્રીતમ જલ્લાદ જુદો

ખરેખર પ્રેમ જાદુનો અજબ ઉસ્તાદ જુદો

નથી પ્રીત કોઈ ખીજો નાદ ગીત નાર જુદો

વચનનો ભંગ થાતાં હૃદયનો ઢંગ જુદો

અવર વેળા અનંગ અબુધ વીરહે અનંગ જુદો

૨૪

ચાતકી—અમે હંસને હંસણી રમતાં પ્રેમ સરોવર પાળે

પાપીએ આવી વીખુટા કર્યાં રે

રમતાં

ઝિત્તમ મોતી ચારો ચરતાં નીર તજી પયપાનજ કરતાં

પળપળ પ્રેમ વિશે પરહરતાં યુગલ નેન જો દેખી હરતાં

એ સુખ દંપતી કેરા પાપીએ હર્યાં રે

રમતાં

મરણ સમય પણ પાસે આવી નાથ નીરંજન ધૂત લગાવી

સમય તણી બલીહારી ગાવી ઘટીત સુરત નીત સતીને આવી

એ સુખ દંપતી કેરો પાપીએ હર્યાં રે—રમતાં

૨૫

કુશળ—જુણ હક કરી નર તન લેવું દીપાવી

ફરજ સાધીને સકળ યુજો લેવાં યુધારી

(જુણ)

આતુર અંતર થવું પ્રાણ પાથરવા,
જગત સુખ ચંચળ નીરધારી.

શરીર માન્યું ન સ્વામીને કાજ
જનુની તો લગવી.....

૨૬

વીચિક્ષણ—વિચીત્ર ચિત્ર ફંદ છંદ હર્ષ શોક જાણતી
કામ ક્રોધ મોહ લોભ ધર્મા ઉર આણતી
અસત્ય નિત્ય હાલ ચાલ છિદ્ર શોધતી
ઝાઝું ખાય જ્યાં ત્યાં જાય ખાંતે સૌનું ખોદતી
આધીન લીન દીન હીન શર્મ મર્મ મુકતી
નારનો સુમાર શા? આલને બિલંબતી

૨૭

આતકી—મારા મનરે મોતિને સમજવું ધરી આશા
ઘેલી થઈને હું તો અધીરી થઈને હું તો દીનતા ગુજારું
તમે છજ મારા હું કઈ તમ સેવા
તમ તાણું ધ્યાન ઉર ધારે
બહાલાને વધાવું તમને મનના માણેકથી
અંતર આરતી ઉતારું — મારો
તમે કંઠથી ધાતાને તમે દેવ દેવા.
તમે કાયાને મન મારું * *
પ્યારારે પ્રવાસી તમને ધડી નહીં ભુલું!
તમે આવો તો જીવ વાડું * ÷ (મારા)

કયાં કહેતું સંભળાવતું રહે નંધીરજ લાથ
કહેતું સુણતું સમજતું મનતું મનની માય

સુમીત્રા—ધીરજથી શું ન પમાયે બેની મારી

૬૬ ધીરજથી સતી દમયંતી નગને પામી ગવાયેરે

ધીરજ

ગોખા કુંવરી અનીરૂપ પામી ધીરે સુખ સંવાયેરે

ધીરજ

સાખી

લાય વિધિ કેવી થઈ એ મેલીની સંગ

દીપકને લાગે નહિ બળી બળી મરે પતંગ

સુમીત્રા—સાહસ કરતાં સ્ત્રીએ સુતને છુંદ્યો લેખ લખાયરે

ફળ ધીરજનાં મીઠાં મળતાં પહેલાં હુખ જણાયરે

૨૯

કાટવાલ—વાહરે લટકાળી નાણુકડી તારા નયણોમાં બંદુ જણાય પરી

માલિક બનીતું; મજુર હું તાહયરો.

તાડીનાં મટકાં મંગાવ મારી બન.

વિચીત્રા—ઝરના શીશા પીયો દીલબ્બન? (વાહરે)

જુલાંવું છેલને મુકી મન મેલને

કાટવાલ—બસ બસ બસ રંગેરીઆવ દીલબ્બન.

અંક ત્રીજો—

૩૦

ચાતકી—સખી પ્રાતીનો પંથ લુટાણી નહી નાથ મળ્યા મુંઝાણી

બચાવે વેરીને પણ હે પ્રભુ તુ પ્રેમ કરવામાં

મળ્યું આ પ્રેમનું છેવટ મુંઝાઈ આમ મરવામાં

સુલભતા પ્રેમ કરવામાં દુલભતા પ્રેમ પળામાં
જીવન જોખમ સમાયુ છે -પીતિનાં રત્ન રળવામાં
કહું કયાંયકર્મની કાણી નહીં નાથ મળ્યા મુંઝાણી

૩૧

આતક—પીય -પાણુ ધીર ધરે

નીતિની ભાવન પાવન પીય

હું તો માટે તારા સદા સર્વદા

દીન દીન આનંદે દીપાવન પાવન -પીય

૩૨

આતકી—પીયુ હો (૨) વસ્તો પાસ પાતળીયા

પ્રેમના દરીયા મારાં લોચન ઠરીયાં—

પીયુ

આતક—પુષ્પ સરીખી કોમળ મુખ્યા સ્વામી નો શ્રંગાર

પયના જેવી પવિત્ર પ્રમદા સદ્યોધક સંસાર

ગણું ધન્ય ધન્ય તન પામું હું નૌતમ નાર

પીયુ

આતકી—હર હૃદયે સારસ રતી મારા અંતરના અધીપતી

ગણું મન ખીજી ગીરધારી

આતક—હો સ્વાંતી સુખકારી મનોહર મહીલા રસ ક્યારી

-પતીમા પ્રેમ તણી પ્યારી ...

પીયુ

૩૩

નોકર—આઠ ભારે ભણ્યાં ડાખી જમણી

શાઆશ છે તમેનેરે રંગ તમને

કેમ મીંચાયે ડાખી જમણી (શાહઆશ)

આતો જોયા જેવી ડાખી જમણી (શાહઆશ)

છકેલી—યુપ, રેછે, કે, નવી?

નોકર—બાઈ, ડાબી,

છકેલી—બસ; બક્યાજ કરીશ?

નોકર—બાઈ, જમણી.

છકેલી—લે આ ડાબી? આ જમણી?

નોકર—(આતો)

૩૪

સર્વ—આજે જગપતિ અમર સુખ

અમૃત ભોજન પાન

આપ્યાં વિર વિદ્વાનને

સુગ ગુરુ સમ સનમાન

ચીત્રાત થઈ રહ્યાં પ્રેમે નરને નાર

અજર અમર અતિશય તુજ આભાર

સંત સુભટ સતિ વચન નિમાત્રણ

અજબ સુંદર આપ્યો ગ્રાહ ચિતાર

એજ અંતર ધરા અવિચળ ધર્યા

ભારતીમાં રતિ આપ્યો સાધે સંસાર

ચીત્ર

ચીત્ર

ચીત્ર

સમાપ્ત

